

PRZEGLĄD TECHNICZNY

TYGODNIK POŚWIĘCONY SPRAWOM TECHNIKI I PRZEMYSŁU.

Wydawnictwa rok czterdziesty szósty.

Redaktor Stefan Twardowski, inż.

Komitet Redakcyjny: S. Anczyc, prof.; M. Chorzewski, inż.; W. Chromiński, inż.; W. Chrzanowski, prof.; H. Czopowski, prof.; P. Drzewiecki, inż.; J. Eberhardt, inż.; L. Karasiński, prof.; H. Korwin-Krukowski, prof.; F. Kucharzewski, inż.; H. Mierzejewski, prof.; W. Paszkowski, inż.; I. Radziżewski, inż.; E. Sokal, inż.; M. Thullie, prof.; C. Witoszyński, prof.

Komisja redakcyjna działu „Architektura”: architekci: C. Domaniewski, J. Heurich, W. Jabłoński, K. Jankowski, J. Kłos, M. Kwiatkowski, W. Michalski, H. Stiffelman, S. Szyller, Z. Wóycicki.

Komisja redakcyjna działu „Komunikacje”: T. Balcki, inż.; A. Gołębiowski, inż.; B. Hummel, inż.; A. Przybylski; Z. Sznuć, inż.; S. Zieliński, inż.

Cena numeru pojedynczego Mk. 5.

Biuro Redakcji i Administracji: Warszawa, ul. Czackiego (dawn. Włodzimierska) № 3 (Gmach Stowarzyszenia Techników). Telefonu № 57-04.
Redaktor przyjmuje w poniedziałki, środy i piątki od godz. 7 do 9 wieczorem. Administracja otwarta codziennie od godz. 1-ej do 2-ej, wieczorem od godz. 5-ej do 9-ej prócz soboty.
Wejście przez schody główne budynku albo przez sienną w podwórzu-wprost bramy № 3.

Biuro Techniczne, INZ., F. OMILJANOWSKI

WARSZAWA, ULICA CZACKIEGO 8, TELEFON 80-60.

Adres telegr.: OMIL—WARSZAWA.

Poleca: Elementy suche i do nalewania wszelkiego typu
fabryki: „Suchy Element Elektryczny” w Zawierciu.

Zarówki elektryczne fabryki „Tunsgam”.

Przewodniki i kable podziemne różnych przekrojów, centrale i aparaty telefoniczne. Składy w Warszawie.

396

FABRYKA MASZYN

BRANDEL, WITOSZYŃSKI i S=ka

Warszawa — Praga — Grochowska 37/39.

Turbiny parowe.

Pompy odśrodkowe turbinowe.

189

Fabryki maszyn i wagonów L. Zieleniewski

w Krakowie, Lwowie i Sanoku

Tow. Akcyjne

zawiadamia, że otworzyło nowy dział budowy fabryk i wszelkich urządzeń służących do przeróbki:

węgla kamiennego, węgla brunatnego, torfu, łupków, ropy, gazu ziemnego i wszelkich innych materiałów palnych.

Aby zapewnić sobie pierwszorzędne metody i patenty, Towarzystwo nabyło od firm **Julius Pintsch A. G. Berlin** i **Julius Pintsch Wiedeń** generalną licencję na fabrykację i generalne przedstawicielstwo tych firm.

Równocześnie poleca Towarzystwo dotychczasowe działy, a mianowicie: **budowę maszyn, pomp, kotłów parowych, mostów, żelaznych konstrukcji, wagonów i surowych odlewów.**

419

KONKURS.

Celem obsadzenia w Szkole Politechnicznej we Lwowie Katedry wytwarzania i rozprzadzania energii elektrycznej (Elektrotechnika stosowana I), ogłasza się niniejszym Konkurs z terminem wnoszenia podań do końca sierpnia r. b. Do obowiązków profesora należeć będzie wykład i prowadzenie ćwiczeń w obrębie zakresu Katedry powyższej stosownie do potrzeb Szkoły. Pierwszeństwo będą mieli kandydaci, którzy obok prac naukowych wykazują się dłuższą praktyką elektrotechniczną, a zwłaszcza w dziedzinie projektowania stacji centralnych i sieci elektrycznych. Podania mają być wystosowane do Ministerstwa W. R. i O. P. w Warszawie przez Rektorat Szkoły Politechnicznej we Lwowie i zaopatrzone w opis życia kandydata, dowody odbytych studjów i zajęć w praktyce, w prace naukowe, projekty samodzielne i t. p.

Szczegółowych wyjaśnień o poborach udzieli Rektorat na żądanie.

423

TECHNICZNE BIURO „UNION“

dyp. inż. J. PRIŁUKER & L. KUPCZYKIER

poleca materiały instalacyjne. Cennik na każde żądanie.

Warszawa, Pasaż Simonsa, skład 55. Telefon 309-76.

312

Druk miedziany do dynamo, drut miedziano-woskowy do dzwonek, motory elektryczne

w krótkim czasie do dostarczenia,

Alb. Klein G. m. b. H., Essen (Niemcy).

Własna przędzalnia drutu,

Schützenbahn 35.
413

40 sztuk używanych wózków

skrzyniowych dla toru 760 mm pojemn. ok. 1,3 m kub., w zupełnie dobrym stanie, z tych 10 sztuk z hamulcem do przewożenia ziemi lub kamienia—zaraz do sprzedania loco skład Kraków—ofiaruje: FIRMA JULIUSZ WEISS 422

Przed. bud. dróg żelaznych i dostaw dla kolejnictwa we Lwowie, ul. Potockiego № 26. O Telegramy: Railweiss, Lwów.

„BE-TE-HA“

BIURO TECHNICZNO - HANDLOWE

Na składzie obrabiarki do żelaza i drzewa, młoty, narzędzia, artykuły techniczne etc.

Kantor: Ś-to Krzyska 35, tel. 189-45.

Skład: Pl. Trzech Krzyży 3, t. 216-65.

349

WŁ. BUDZIŃSKI INŻYNIER - DORADCA

1) Ocena urządzeń kotłowych, wszelkich innych urządzeń i kompletnych fabryk.

2) Porady i wykonanie projektów w zakresie kotłów parowych; palenisk przemysłowych do węgla, miału węglowego, drzewa, trocin, torfu, ropy i innych paliw płynnych.

3) Porady i wykonanie projektów w zakresie kominów fabrycznych i kompletnych fabryk.

4) Informacje i porady dotyczące się zakupu wszelkiego rodzaju maszyn i surowych materiałów.

Tel. 39-32. Smolna 25, od 2 i pół do 4 i pół po poł.

The Westinghouse Brake Co, Ltd London.
National Brake and Electric Co, Milwaukee.

Kompresory parowe, gazowe, elektryczne i transmisyjne.

(Od najmniejszych do 15 metr. sześć. na minutę)

Jeneralny reprezentant na Polskę

STANISŁAW NEHRING, Inżynier, Warszawa, Szopna 17, tel. 186-93.

370

Surowce

METALE

Półwyroby

Miedź, Mosiądz, Spiż (Rotgus), Cyna, Cynk, Ołów, Nikiel, Aluminium, Antymon, Tygły granitowe, Metale białe.

BLACHA CYNKOWA.

DOM HANDLOWY

KORNBLUM i GEPNER

WARSZAWA, GRZYBOWSKA 27.

Stare

Papioty

383

SKŁAD ARTYKUŁÓW TECHNICZNYCH

BORKOWSKI & REMER

Biuro sprzedaży
Jeruzolimka 53. Tel. 30.

Oddział i skład
Senatorska 17, II podw.

Narzędzia rolnicze warsztatowe.

Odlewy i wyroby żelazne.

Pilniki i świdry, Gwintownice ślus., Klucze franc., Cęgi, Piły, Pilki do met., Sikiery i Młotki, Bormaszyny ręcz., Uchwytty, Hacele, Hufnale, Podkowy, Łańcuchy, Węzdziła, Widły, Gwoździe i Osie, Buksy i Odlewy, Zgrzebla, Szczotki, Sekatory.

Dostawy dla fabryk i Stowarzyszeń rolniczo-handlow.

337

BIURO TECHNICZNE

SŁUBICKI i FELSZ

WARSZAWA, Sienkiewicza 5, tel. 224-48

Posiada na składzie: wyroby gumowe, azbestowe, kauczukowe, artykuły techniczne i przybory rowerowe

HURT i DETAL.

PRZEGLĄD TECHNICZNY

TYGODNIK POŚWIĘCONY SPRAWOM TECHNIKI I PRZEMYSŁU.

TREŚĆ: Związki i Stowarzyszenia techniczne.

ZWIĄZKI I STOWARZYSZENIA TECHNICZNE.

Stowarzyszenie Techników w Warszawie.

Sprawozdanie z działalności Stowarzyszenia Techników w Warszawie za r. 1919 (XXI istnienia Stowarzyszenia).

W d. 1 stycznia 1919 r. było członków 1779. Przyjęto w ciągu roku 392, ubyło zaś: a) zmarło 39, a mianowicie: Bendetson Ignacy, Borkowski Dunin Walery, Brzostowicz Cezary, Dąbrowski Wacław, Dekler Zygmunt, Fijałkowski Jan, Gnoński Aleksander, Herde Juliusz, Henikowski Stanisław, Jezierski Józef, Kamieński Zygmunt, Komorowski Aleksander, Kopczyński Aleksander, Kummant Edmund, Łebkowski Maksymilian, Łopaciński Kazimierz, Marek Ignacy Krystjan, Michałowski Marcei, Pleszczyński Mieczysław, Płotnicki Stanisław, Skibiński Jan, Teichfeld Mieczysław, Temler Aleksander, Trechciński Marcei, Werner Tadeusz, Włodarkiewicz Eustachy, Woydag Dezyderjusz, Zieleniewski Edmund, Kondaki Mikołaj, Wilamowski Stanisław, Pomianowski Józef, Siennicki Konstanty, Suszyński Baltazar, Suchodolski Antoni, Suski Szymon, Umiecki Mikołaj; b) z powodu wykreślenia 14, razem więc ubyło 53 członków.

W d. 31 grudnia 1919 r. było członków 2118, czyli więcej aniżeli w początku roku o 339 członków.

Wobec tego, że dość znaczna liczba członków pozostała poza krajem, trudno ustalić miejsce ich zamieszkania, z tego też powodu do ukończenia wojny podział prawidłowy pod względem miejsca zamieszkania nastąpić nie może, natomiast można zaznaczyć, że w Warszawie jest członków 1420, a w obrębie zjednoczonych ziem polskich 366.

Zebrań Walnych w ciągu 1919 r. odbyło się 4. Zebrania odbyły się: 3 stycznia 4 kwietnia, 27 czerwca i 19 grudnia.

Na zebraniu w styczniu przy obecności 188 członków dokonano wyborów do władz Stowarzyszenia, oraz balotowano 83 nowych członków.

Na zebraniu w kwietniu przy obecności 115 członków, Rada Stowarzyszenia przedstawiła budżet na r. 1919 oraz balotowano 120 kandydatów, na zebraniu czerwcowym przy obecności 58 członków, Rada Stowarzyszenia przedstawiła sprawozdanie z działalności Kół i Wydziałów roku 1918, na tem zebraniu przyjęto 85 kandydatów.

Sprawozdanie rachunkowe przedstawione Zebraniu wykazuje następujący stan majątkowy Stowarzyszenia; wpływy zwyczajne wyniosły mk. 258 544,74, czyli o mk. 96 195,04 więcej aniżeli w roku zeszłym. Wydatki zwyczajne wyniosły mk. 269 335,67, czyli o mk. 73 671,79 więcej niż w roku zeszłym. Na grudniowym zebraniu przy obecności 199 członków przyjęto 103 kandydatów.

Skład osobisty Rady w roku sprawozdawczym był następujący: Appel Julian, Chorzewski Maurycy, Chromiński Władysław, Drzewiecki Piotr, Gruszczyński Ignacy, Jabłoński Władysław, Jakimowicz Konstanty, Karpiński Henryk, Okolski Stanisław, Pruffer Józef, Radziszewski Ignacy, Świda Emil.

Podział zajęć był następujący: *Prezes* Piotr Drzewiecki, *Vice-Prezesi*: Emil Świda, Władysław Chromiński; *Sekretarze*: Ignacy Gruszczyński, Władysław Jabłoński; *Komisja Wykonawcza*: Władysław Chromiński, Ignacy Gruszczyński i Emil Świda; *Komisja Gospodarcza*: Henryk Karpiński i Emil Świda.

Protokół Zebrania Walnego w dniu 14 maja 1920 r.

Posiedzenie zajął członek Rady, kol. Radziszewski, który pod wrażeniem odnoszonych na polu walki zwycięstw, wyraził hołd wojsku naszemu i jego Wodzowi Naczelnikowi, J. Piłsudskiemu.

Całe Zebranie, złączone myślą wypowiedzianą przez otwierającego Zebranie, powstając, wniosło okrzyk: „Niech żyje!”

Po tem wstępnem przemówieniu, kol. Radziszewski zaproponował na przewodniczącego Zebrania kol. Wańkowicza, ten zaś na sekretarza kol. Kochanowicza, co zebrani przyjęli przez aklamację.

I. Porządek dzienny obrad rozpoczęty został od przeczytania protokołu Walnego Zebrania, odbytego w dniu 6 lutego r. b.

II. Następnie przystąpiono do balotowania kandydatów, którzy złożyli deklaracje na członków Stowarzyszenia. Przy tej sposobności kol. Chorzewski zwraca uwagę, czy na liście kandydatów nie figurują tacy, których kwalifikacje naukowe nie odpowiadają wymaganiom statutu Stowarzyszenia, na co kol. Żaryn, członek Komisji Kwalifikacyjnej, odpowiada, że w stosunku do pomieszczonych na liście kandydatów, tego rodzaju obawa nie egzystuje.

Wobec tego przewodniczący zażąda 5-minutową przerwę, podczas której zebrani składają do puszki listy z przebalotowywanymi kandydatami na członków Stowarzyszenia. Do sprawdzania liczby głosów zaproszeni zostali przez przewodniczącego: kol. Kanigowski Mieczysław, Taylor Karol i Rothert Kazimierz.

III. Z kolei zebrani przystępują do rozpatrzenia budżetu na rok bieżący, który odczytuje i uzasadnia członek Rady, kol. Gruszczyński. Sporządzony budżet nie nastęrcza żadnych uwag, poza zapytaniem, dlaczego dochody klubowe są względnie mało liczone, na co kol. Gruszczyński odpowiada, że przepisy policyjne zmniejszają obecnie liczbę godzin korzystania z sal do gry i dlatego pozycja dochodu klubu nie mogła być w równej proporcji do innych podniesioną. Przewidywany na rok bieżący niedobór w sumie 246 640 mk. przypuszczalnie trzeba będzie pokryć przez podniesienie od 1 lipca składki członkowskiej.

Po rozważeniu tych okoliczności, Zebranie przedłożyło budżet zatwierdza.

IV. Ze względu, że na ostatniem Zebraniu Walnem zdecydowano powołać Urząd Dyscyplinarny tylko 16 głosami, przeciwko 9-iu, co sprzeciwia się ustawie statutu Stowarzyszenia, który w tych wypadkach wymaga większości głosów co najmniej $\frac{2}{3}$ obecnych, na tej podstawie rozpoczęta została dyskusja, w której kol. Chorzewski przekonywał o potrzebie egzystencji Sądów Koleżeńskich w oddzielnych Kółach a nie w całym Stowarzyszeniu, które natomiast winno się ograniczyć do utworzenia organu zadecydowanego na poprzedniem Zebraniu, którego nazwę kol. Chorzewski proponuje jednak zmienić z Urzędu Dyscyplinarnego na Komitet Dyscyplinarny. Pogląd ten zwalcza kol. Żaryn i Poths; przekonywując zebranych o potrzebie istnienia w Stowarzyszeniu Sądu Koleżeńskiego, rozpatrującego oczywiście wyłącznie sprawy honorowe. Po dłuższych debatach nad tą sprawą zarządzono balotowanie, które w ostatecznym wyniku dało 50 głosów za utworzeniem przy Stow. Sądu Koleżeńskiego, przeciwko 22 głosującym za utrzymaniem wniosku Rady Stow., t. j. ustanowieniem Komitetu Dyscyplinarnego.

Bilans na d. 31 grudnia 1919 r. Stowarzyszenia Techników.

Aktywa.				Passywa.			
Nieruchomość № 1326 B	—	1081 210	59	Długi hipoteczne	—	637 745	92
Gotowizna w kasie	—	4 233	03	Pożyczka członków na umeblowanie	2 916	—	—
Papiery procentowe własność Stowarzyszenia:				" " na dom	267 321	60	270 237 60
5% Pożyczka Państw. Polska	—	15 000	—	Procenty od pożyczek członków na umeblowanie	1 647	95	—
Papiery procentowe wł. Koła Architekt.	8 944	—	—	Procenty od pożyczek członków na dom	58 311	08	59 959 03
" " " Marconiego	4 752	13 696	—	Wierzyciele budowy domu	2 346	86	—
Bank Handlowy w Warszawie:				" Biblioteki	87	49	—
Fundusz Koła Chemików	3 524	86	—	" Wina	2 011	02	—
" im. Altdorfera	3 672	—	—	" Różni:			
" " Jewniewicza	186	82	—	Z. Otto	550,80	—	—
" " Obrębowicza	7 746	88	15 130 56	M. Ostrowski	216,—	—	—
Bank Ziemiański w Warszawie:				Styp. Gerlacha	625,—	1 391	80
Fundusz Koła Architektów	50 690	—	—	Magistrat m. Warszawy	1 511	20	—
" im. Dziekońskiego	7 092	50	—	Izba Skarbowa	5 761	09	13 109 46
" Wydawnictw Koła Arch.	555	58 337	50	Koła i Wydziały:			
Bank dla Handlu i Przemysłu	—	7 416	—	Koło Architektów	55 524	63	—
Ruchomości	—	54 783	59	" Chemików	3 614	75	—
Remanenty: 9 bel papieru nowego	12 172	—	—	" Elektrotechników	16	69	—
" 1 1/2 bel papieru dawnego	3 300	—	—	" Mechaników	1 080	95	—
" Żetony	1 636	80	—	" Ogrzewników	791	23	—
" Wino	4 546	50	—	" Żelbetników	14	36	—
" Spirytus	399	22 054	30	" Politechniki Warszawskiej	10	96	—
Biblioteka	—	2	16	" Techników D. Ż. W.-W.	2	16	—
Pocztowa Kasa Oszczędności	—	99	85	" W. U. Z. P. P.	1 020	91	—
Dłużnicy:				Wydział Słownictwa Technicz.	271	49	—
Zaległe składki za 1914 r.	9467,18	—	—	" Oceny wynalazków	288	30	—
" " " 1915	21160,67	—	—	" Drog Łądowych i Wodn.	285	10	—
" " " 1916	23743,14	—	—	Koło Profesorskie Białego Krzyża	1 163	70	—
" " " 1917	32933,60	—	—	Wydawnictwo Architekt.	91	63	—
" " " 1918	36110,02	128 414	61	" Technik	13 420	49	—
Protektorzy za 1919 r.	1832,08	—	—	Komitet Wydawniczy	3 946	60	—
Miejscowi	12042,90	—	—	Subs. M-stwa P. i H. na wydawnictwo "Technika"	10 000	—	—
Zamiejscowi	21184,88	—	—	Komitet Inform. dla młodzieży	415	80	—
Ulgowi	2432,50	37 542	36	" Zebrań Technicznych	380	18	—
Dłużnicy różni:		165 956	97	Biuro Informacyjne Wytwórczości	4	07	—
Księga adresowa	2606,64	—	—	Delegacja Słownika Rzemieśln.	123	98	92 467 98
E. Świda	535,68	—	—	Fundusze obce:			
Płazkowski pożyczka	170,—	—	—	Fundusz H. Jewniewicza	1 490	71	—
Denda	100,—	—	—	" P. Altdorfera	3 842	93	—
Paluszkiewicz	64,80	—	—	" Wydawn. Koła Arch.	4 655	—	—
Babiec	500,00	—	—	" S. Lisieckiego	1 636	50	—
T-wo Fotograficzne	600,—	—	—	" K. Obrębowicza	8 121	64	—
Rubieszewski i Wrotnowski 19332,50	—	—	—	" E. Marconiego	4 909	59	—
" Świetlica"	972,—	—	—	" J. Dziekońskiego	7 092	50	—
Komisja Rozdziału Mąki	143,50	25 090	12	" Stypend. Koła Arch.	1 049	43	—
Wydział Posiedzeń Technicznych	182	45	—	" Oszczędności służby	4 063	99	—
Komitet Pomocy Technikom	29	25 291	57	" Kaucyjny	1 296	—	38 158 29
Sumy przechodnie	—	216	—	Rezerwa składek wątpliwych	—	—	125 000 —
Wyrównanie z R-ku Zysków i Strat	—	10 790	93	Sumy przechodnie	—	—	1 477 95
				Fundusz Amortyzacyjny	—	—	47 968 66
				" Stowarzyszenia	—	—	167 173 97
		1 474 219	05	Gimnazjum im. Staszica	—	—	20 920 19
					—	—	1 474 219 05

Komisja rewizyjna powyższy bilans na d. 31 grudnia 1919 r. sprawdziła d. 5 czerwca 1920 r.

Rachunek Zysków i Strat za r. 1919 Stowarzyszenia Techników.

Winienn.				Ma.			
Procenty Wierzycielom Nieruchomości	—	55 255	73	Składki za r. 1919:			
Podatki i Ubezpieczenia	—	10 297	17	Protektorzy	5 017	—	—
Lokal Stowarzyszenia	21 600	—	—	Miejscowi	63 210	—	—
Utrzymanie gmachu	37 645	20	—	Zamiejscowi	26 456	—	—
" inwentarza	1 746	—	—	Ulgowi	3 180	—	—
Oświetlenie	11 517	73	—	Goście stali	480	—	—
Ogrzewanie	36 898	31	109 407 24	Wpisowe	10 475	—	108 818
Administracja i służba	53 829	60	—	Dochody w domu:			
Liberja służby	1 639	25	—	Komorne od lokatorów	26 614	50	—
Kancelarja	11 726	92	67 195 77	Lokal Stowarzyszenia	21 600	—	—
Biblioteka i czytelnia	4 292	—	—	Wynajęcie sal	21 733	50	—
Bilardy	40	15	—	Szatnia	1 672	55	—
Przeгляд Techniczny	18 622	44	—	Ogłoszenia na tablicach	1 553	75	73 174 30
Wiadomości Tygodniowe	15 961	95	38 916 54	Dochody klubowe:			
Reprezentacje	1 954	60	—	Ze sprzedaży wina	4 826	27	—
Subwencje i nieprzewidziane	7 908	62	9 863 22	" " spirytusu	589	—	—
				Z kart	13 017	39	—
				Z kar	74 724	78	—
				Z wejściowego	2 189	20	95 346 64
				Z procentów	—	—	1 874 90
				Ze sprzedaży materiałów ameryk.	—	—	930 90
				Niedobór	—	—	10 790 93
		290 935	67		—	—	290 935 67

Komisja rewizyjna powyższy R-k Strat i Zysków za r. 1919 sprawdziła d. 5 czerwca 1920 r.

Bilans gimnazjum im. Staszica w d. 31 grudnia 1919 r.

Aktywa.				Passywa.			
Bank Handlowy	—	756	91	Wierzyciele hipoteczni	—	245 808	—
Stowarzyszenie Techników	—	20 920	19	" budowy gmachu	—	8 154	42
Nieruchomość № 5534	—	415 762	36	Pożyczka na spłatę wierzycieli budowy	—	1 800	—
Inwentarz	—	35 179	50	Wierzyciele różni	—	14 966	01
				Pożyczka na budowę gmachu	—	69 930	—
				4% Fundusz szkolny	—	14 276	71
				" amortyzacyjny	—	74 279	25
				Sumy przechodnie	—	24 000	75
				Wyrównanie z R. Zysków i Strat	—	202	04
		472 618	96		—	19 201	78
					—	472 618	96

Komisja rewizyjna powyższy bilans na d. 31 grudnia 1919 r. sprawdziła w d. 5 czerwca 1920 r.

R-ek Zysków i Strat gimnazjum im. Staszica za 1919 r.

Winięta.				Ma.			
Procenty wierzycielom hipotecznym	—	16 838	15	Zaległe wpisy	—	134	—
Procenty różne	—	104	96	Dochody z domu	—	40 000	—
Ubezpieczenia	—	214	88				
Podatki	—	256	28				
Amortyzacja ruchomości	—	3 517	95				
Przewyżka dochodu	—	19 201	78				
		40 134	—			40 134	—

Komisja rewizyjna powyższy r-ek strat i zysków za r. 1919 sprawdziła w d. 5 czerwca 1920 r.

Wreszcie zmieniono brzmienie § 37a, oraz zdecydowano przyjmowanie stałych gości na zasadzie opinii Kom. Kwalifikacyjnego. Wykreślanie i wykluczanie ich decyduje Rada Stowarzyszenia.

V. Kol. Radziszewski zreferował sprawę organizacji Związku Polskich Zrzeszeń technicznych i odczytał na Zebraniu projektowany Statut ze zmianami, proponowanymi przez delegatów Kół.

Zebranie, rozpatrzywszy tę sprawę, przyjęło jednomyślnie w całości projekt, opracowany przez Radę uchylając zmiany proponowane przez delegatów Kół.

Projekt ten niżej przytaczamy:

ZWIĄZEK POLSKICH ZRZESZEŃ TECHNICZNYCH.

1. Związek Polskich Zrzeszeń (Stowarzyszeń i Towarzystw) Technicznych obejmuje Polskie Zrzeszenia Techniczne, czynne na ziemiach polskich w celu:

- wzajemnego zbliżania się Zrzeszeń, oraz ich członków;
 - współdziałania i wzajemnego popierania się w spełnianiu zadań, które Zrzeszenia, według swych statutów sobie postawiły.
- 2) Każde Zrzeszenie wchodzące w skład Związku powinno:
- wytknąć sobie następujące cele i zadania częściowo lub w całości (cele Stow. Techn. w brzmieniu projektu Statutu);
 - przyjmować do swego składu następujące osoby, z cenzusem conajmniej (według projektu statutu Stow. Techników);
 - członkom rzeczywistym Zrzeszeń, należących do Związku przyznać prawo, przysługujące „stałym gościom“;
 - wpłacać na potrzeby lub cele Związku pewną kwotę kwartalnie określoną przez Zjazd Delegatów Zrzeszeń (par. 4);
 - komunikować Sekretarjatowi Związku wszystkie dane, dotyczące Zrzeszenia, jakie Sekretarjat uzna za potrzebne (par. 5);
 - być przyjęte przez Zjazd Delegatów Zrzeszeń.

3. Poza powyższymi ograniczeniami każde Zrzeszenie rządzi się niezależnie od Związku.

4. Przynajmniej raz do roku odbywa się Zjazd Delegatów Zrzeszeń w celu omówienia spraw przekazanych Związkowi przez poszczególne Zrzeszenia, oraz w celu przyjęcia do Związku nowych Zrzeszeń. Sprawy, które mają być rozpatrywane na Zjeździe, winny być przynajmniej na trzy tygodnie

przed terminem Zjazdu komunikowane Zrzeszeniom, należącym do Związku. Uchwały zapadają bezwzględną większością głosów obecnych na sali przy głosowaniu tajnym. Uchwały Zjazdu są prawomocne, bez względu na liczbę przybyłych na Zjazd Delegatów.

5. Organem wykonawczym Związku jest „Sekretarjat Związku“, stale znajdujący się w Warszawie, obierany przez doroczny Zjazd Delegatów. Sekretarjat składa się z czterech osób, obieranych na dwuletni okres czasu, co rok ustępuje po dwóch, w pierwszym roku według losu, a w następnych według starszeństwa.

6. Sekretarjat przyjmuje wnioski do Zrzeszeń i władz publicznych, organizuje Zjazdy delegatów, oraz wykonywa zlecenia Zjazdów.

7. Zrzeszenia wysyłają delegatów na Zjazd z następującą liczbą głosów:

Zrzeszenia posiadające	
do 100 członków wysyłają delegatów razem z 2 głosami	
„ 400 „ „ „ „ 3 „	
„ 700 „ „ „ „ 4 „	
„ 1000 „ „ „ „ 5 „	
powyżej 1000 „ „ „ „ 6 „	

8. Pierwszy skład Związku utworzą te Zrzeszenia, które zgłoszą na pierwszym Zjeździe swą zgodę na powyższe punkty.

VI. Pierwszy Zjazd delegatów zwoła „Tymczasowy Sekretarjat do spraw Stowarzyszeń Technicznych w Warszawie“.

Kol. Gnoiński proponuje, aby koledzy z Pomorza, chcący zostać członkami naszego Stowarzyszenia, do czasu uregulowania się stosunków ekonomiczno-walutowych we wszystkich dzielnicach naszego kraju, płacili składkę członkowską tylko mk. 30 rocznie, gdyż opłata wyższa byłaby dla tych kolegów, zważywszy na panujące na Pomorzu znaczenie marki polskiej, niedostępna. Ogólne Zebranie przychyliło się do propozycji kol. Gnoińskiego, i opłatę 30-markową dla kolegów z Pomorza zatwierdziło.

Rada Stowarzyszenia w osobie kol. Gruszczyńskiego zawiadoma o powstaniu przy Stow. dwóch nowych Kół, mianowicie:

- Koła Inż. Cywilnych z założycielami: Loewem, Filipowskim i Mirowskim;
 - Koła Inż. Włókienników z założycielami: Humnickim, Katelbachem, Suchockim i innymi.
- Obydwa Koła otwarte zostały na podstawie normalnego regulaminu dla Kół.

Wydział Pośrednictwa Pracy.

(Czynny codziennie od godz. 10-ej do 2-ej po poł. We wtorki, czwartki i piątki od godz. 7-ej do 8^{1/2} wiecz.).

Posady wakujące.

- № 444. Wydział Rewindykacji Maszyn poszukuje na wyjazd do Niemiec inżynierów-elektrotechników i mechaników na stanowiska kierowników biur i rzeczoznawców.
- № 446. Potrzebni na prowincję: 1) inżynier-mechanik, 2) technik-rysownik.
- № 448. Potrzebny inżynier lub doświadczony technik na stanowisko dyrektora dużej fabryki stolarsko-ciesielskiej i meblowej.
- № 450. Potrzebny inżynier jako dyrektor fabryki świec parafinowych, pasty do obuwia oraz fabryki grzebieni i guzików rogowych.
- № 452. Poszukuje się inżynierów ze znajomością języków obcych: 1) na stanowisko pomocnika dyrektora biura technicznego; 2) do zorganizowania i prowadzenia garażu i warsztatów reparacyjnych.
- № 454. Duża kopalnia w Małopolsce poszukuje: 1) doświadczonego inżyniera-elekt., obznajmionego jednocześnie z mechanicznymi urządzeniami na kopalni; 2) doświadczonego inżyniera-mechanika dokładnie obznajmionego z parowymi kotłami i maszynami, kompresorami, pompami, narzędziami górniczymi i t. p.
- № 456. Potrzebny rysownik do zakładu mechanicznego.
- № 458. Potrzebny inżynier mechanik, obeznany praktycznie z maszynami parowymi i silnikami elektrycznymi.

Poszukujący pracy.

- № 255. Młody inżynier-mechanik, poszukuje odpowiedniego zajęcia w biurze lub fabryce.
- № 257. Inżynier-chemik z 8-letnią praktyką fabryczną (w hutach szklanych) i laboratoryjną, doświadczony analityk, obeznany z budową palenisk i pieców dla przemysłu szklanego i ceramicznego, poszukuje odpowiedniej posady.
- № 259. Inżynier elektrotechnik z 10-letnią praktyką montażową poszukuje zajęcia wieczorowego.
- № 261. Elektrotechnik i mechanik, były radjotelegrafista poszukuje posady.
- № 263. Technik-mechanik z 16-letnią praktyką w większych zakładach przemysłowych (ostatnio w dziale ruchu przy masowej fabrykacji) z wyrobieniem administracyjno-technicznym poszukuje odpowiedniego stanowiska zarządzającego mniejszym zakładem przemysłowym.
- № 265. Inżynier-technolog z 10-letnią praktyką biurową i warsztatową w fabrykach rolniczych (produkcja masowa) poszukuje odpowiedniego zajęcia.
- № 267. Inżynier-budowniczy poszukuje posady, jako kierownik robót budowlanych, szef biura techniczno-budowlanego lub jako inżynier konstrukcji żelaznych.

Protokół z posiedzenia technicznego w piątek d. 16 kwietnia r. b. Przewodniczący kol. Lenartowicz odczytuje:

1) List grupy odlewniczej Stow. Zawod. Przemysł. Metalowych, zawiadamiający, że Zjazd Odlewników Polskich w związku z ostatnim odczytem kol. Ringmana wyasygnował 120 000 mk. na plebiscyty, mianowicie 100 000 mk. dla Górnego Śląska i 20 000 mk. dla Śląska Cieszyńskiego.

2) Odezwę Stowarzyszenia Samopomocy Społecznej, z najgorętszym wezwaniem do członków Stow. Techn. o zapisywanie się do S. S. S. Szczególnie potrzebni są specjaliści z działów: elektrotechniki, kolejnictwa, piekarstwa, młynarstwa, mechaniki, lejnictwa, żegluga i drukarstwa.

3) Kol. Budziński zawiadamia o wycieczce Koła Mechaników we środę 21 b. m. o godz. 4^{1/2} do fabryki wyrobów drzewnych Martensa i Daaba.

Następnie kol. L. Jętkiewicz mówił o „Odbudowie polskich miasteczek“.

Przedstawiwszy w krótkich słowach główne momenty rozwoju i upadku samorządu miast polskich, oraz zaniedbanie obecnego stanu sanitarnego i kulturalnego naszych osiedli, pre-

legent przeszedł do szczegółowego omówienia zadań odbudowy miasteczek. Wyłączywszy prace publiczne o charakterze doraźnym, podejmowane w celu dostarczenia pracy bezrobotnym, miasto powinno:

- 1) brać bezpośredni udział w budownictwie komunalnym,
- 2) rozwijać inicjatywę prywatną i stwarzać zapomocą kredytu miejskiego ruch budowlany, oddając pod budowę domów grunty miejskie.

Prace odbudowy winny być prowadzone celowo z szeroko zakreślonym programem, zaczynając od opracowania planu regulacyjnego i sanacji terenów, a kończąc na zaopatrzeniu miast w urządzenia użyteczności publicznej. Sfinansowanie tych obszernych prac będzie wymagało ogromnych środków, które mogą być wobec wyczerpania miast uzyskane prawie wyłącznie z pożyczek. Obciążanie miast pożyczkami nie wzbudza wątpliwości, o ile fundusze z pożyczek używane są na cele produkcyjne. Przy odbudowie należy poprawić błędy przeszłości, a w tym celu Rząd i społeczeństwo winny sobie podać rękę do wspólnej pracy.

Potem wygłosił odczyt kol. St. Kruszewski „O parowozach amerykańskich“. Rachunek taboru kolejowego, odebrane go przez kolejarzy od okupantów na polskich kolejach państwowych w listopadzie 1918 r. wykazał prędko jego niedostateczność, zwłaszcza przy złym jego stanie (do 75% parowozów uszkodzonych).

Rząd polski zdecydował się tedy zamówić parowozy nowe w Ameryce wobec trudności otrzymania ich w Europie. Fabryka lokomotyw Baldwina w Filadelfji podjęła się wykonania 150 parowozów towarowych typu identycznego z amerykańskimi używanymi na froncie francuskim z obietnicą szybkiej dostawy na kredyt. Główna zmiana—to zastosowanie paleniska miedzianego.

Parowozy amerykańskie mają dużo swoistości odrębnych od europejskich. Główną z nich jest olbrzymie obciążenie osi, dochodzące do 32 tonn. Ułatwia to ogromnie konstrukcyjne rozwiązanie mocnego typu w przeciwieństwie do europejskich parowozów, które silnie ograniczone są co do obciążenia osi (obecnie nie wyżej 20 tonn). Ramy parowozowe amerykańskie są prawie wyłącznie lane stalowe z jednej sztuki. Długość ich bywa do 14 m, waga do 10 tonn. Cylindry parowe mocno z sobą złączone służą za podstawę dymnicy i za usztywnienie ramy na przodzie. Paleniska różnych wymiarów stalowe, często ze sklepieniem szamotowym na specjalnych rurkach wodnych łączących ścianę rurową z drzwiczkową. Ruszty uruchamiane ręcznie; poza rusztem często przejściowa „skrzynia spalania“ walcowa, przed ścianą rurową. Przy dużym ruszcie, uniemożliwiającym ręczne węglowanie, używany mechaniczny „stocker“ prowadzący węgiel z tendra ślimakiem do kolumn zasypowych na ruszt. Węgiel gruby przechodzi przez łamacz. Przegrzewanie pary przeważnie Schmidta w większych rurkach płomiennych.

Dymnica druga z małymi szczelnymi drzwiczkami z pionowym wylotem środkowym, a nad nim komin. Kłapa przegrzewacza związana z regulatorem zapomocą automatu parowego. Hamulce ciągłe powietrzne Westinghouse'a typu amerykańskiego, różniące się od europejskiego. Sprzętociągowe automatyczne—przedmiot zazdrości Europy. Światła latarń elektryczne od małej dynamo, związanej z turbinką parową. Jako sygnał częstszy—dzwon; z przodu—odgarniacz z toru. Buda maszynisty bądź z tyłu, bądź w środku, a nawet na przodzie parowozu.

Materiały odpowiadają przepisom „standardyzacji“, wiele części również ujęte są w takie przepisy. Wogóle standardy, t. j. normalja dobrowolnie obowiązujące przemysł odgrywają bardzo poważną rolę przedewszystkiem z gospodarczego punktu widzenia. Każde żądanie, nawet drobnego odstępstwa od standardu, wywoływało mocny opór fabryki. Stąd wynika niezbędną przystosowywanie się naszego personelu kolejowego do obsługi i konserwacji parowozu amerykańskiego.

Szereg przezroczy zobrazował typy parowozów od 2-osio wych do 14-osio wych (1—4—4—4—1). Baczniejszą uwagę zwrócono na typ Malletowski Compound „Articulated“, t. j. połączonych ze sobą czopem pionowym zespołów silnikowych 4-osio wych, podpierających czopowo parowóz i tender.

Prelegent przedstawił na przezroczach szereg parowozów Prairie, Pacific, Consolidation, Micado, Sierra i t. p., budowanych w fabryce Baldwina dla kolei amerykańskich i zagranicznych. Ciśnienie robocze pary dochodzi do 16 atm. Średnica cylindrów parowych niskoprężnych do 1067 mm, średnica kół prowadzących do 2140 mm. Powierzchnia ogrzewalna (wodna) kotła do 750 m², powierzchnia rusztu do 11,28 m², tara ogólna parowozu i tendra do 27,8 tonn, siła pociągowa (2—8—8—4) = 75 432 kg według wzoru $T = \frac{c^2 \cdot s \cdot 1,7p}{(R+1) \cdot D}$, gdzie *c* oznacza średnicę cylindra niskoprężnego, *s*—skok tłoka, *p*—ciśnienie robocze pary, *D*—średnicę koła prowadzącego, *R*—stosunek cylindrów. Długość rurek płomiennych od 3175 do 7162 mm, a stąd stosunek powierzchni ogrzewalnej do powierzchni rusztu od $\frac{17,6}{1}$ do $\frac{70}{1}$, w związku z tem i odparowalność kotła.

Dłuższą chwilę poświęcono omawianiu typu zakupionego dla P. K. P. 2—8—0 Consolidation o ciśnieniu roboczym 13,5 atm., średnicy kół prowadzących—1422 mm, z przegrzewaczem, rusztem ruchomym, piasecznicą powietrzną, inżektorami za budą i lubrykatorem. Obciążenie osi prowadzącej średnio 17,5 tonn i dochodziło do 17,8 tonn. Parowóz ten prowadzi pociąg wagi 1700 tonn na prostym poziomie z szybkością do 40 km na godzinę. Dla naszych warunków typ ten posiada dużo niespodzianek, z którymi oswojenie się wymaga czasu. Robota maszynowa—dobra, ręczna nie zawsze stała na wysokości zadania. Wykończenie estetyczne—to „przesąd europejski“. Wogóle przy nabywaniu wytworów amerykańskich odbiorca winien być na miejscu wytworu i bacznie czuwać nad dobrocią i wykonaniem, warunkując uprzednio pożądane zmiany techniczne kontraktowo.

Z powodu spóźnionej pory część „o metodach budowy parowozów“ prelegent odłożył do innego zebrania.

Na zakończenie przewodniczący odczytał list Polskiego Komisarjatu plebiscytowego Górnego Śląska o nadsyłaniu w polskim języku książek, podręczników, prospektów oraz czasopism technicznych. K. T.

Koło Architektów. W dniu 14 kwietnia r. b. w Kole rozstrzygnięty został konkurs na projekt gmachu kolejowego Dyrekcji Radomskiej w Lublinie. Przewodniczący sądu, prof. M. Tołwiński, odczytał obszernie motywowany protokół; przy głosowaniu tajnym I-szą nagrodę jednogłośnie przyznano projektowi № 8, który zalecono do dalszego opracowania i wykonania w naturze; II-gą nagrodę przyznano pracy № 6, większością głosów 4 przeciwko 3.

Wobec tego, że projekty № 3, 5 i 7 zasługują na wyróżnienie, członek sądu, prezes Dyrekcji Radomskiej zaproponował nabycie tych projektów po 3000 mk.

Po otwarciu kopert okazało się, że autorami prac nagrodzonych są: projektu № 8—Tadeusz Zieliński i Maks. Bystydziański, projektu № 6—Żbikowski, Miller i Dubik.

Autorami prac zakupionych są: projektu № 3—Henryk Gay; № 5—Marjan Kontkiewicz i № 7—Feliks Michalski.

W dniu 12 maja r. b. odbyło się w Kole rozstrzygnięcie konkursu na projekt szkoły powszechnej w Lublinie.

Na konkurs nadesłano 24 projekty; po szczegółowym rozpatrzeniu sąd wyróżnił projekty № 5, 7, 12, 15, 16 i 21. Z nich zakwalifikowano jednogłośnie do nagrody I-szej projekt № 15, do II—Nr. 21 i do III—№ 7. Nadto uchwalono zalecić magistratowi m. Lublina o ileby uznał za możliwe nabycie jeszcze inne prace, projekty № 2 i 3. Stwierdzając dodatni wynik konkursu, sąd uważa za pożądane opublikowanie przez m. Lublin w specjalnem wydawnictwie prac nagrodzonych i przeznaczonych do zakupu.

Po otwarciu kopert okazało się, że autorami prac nagrodzonych są architekci: pracy № 15 (I nagroda) Fr. Morawski i Janina Morawska; pracy № 21 (II nagroda) Maks. Bystydziański; pracy № 7 (III nagroda) Jerzy Ascher, oraz pracy № 16 (zakup) Oskar Sosnowski.

Koło b. wych. Charkowskiego Instytutu Technologicznego. W sali nr. IV w czwartek dn. 17 b. m. o g. 7¹/₂ wiecz. rozpocznie się posiedzenie, na którym kol. J. Dworzańczyk wygłosi pogadankę p. t. „Wrażenia z pobytu we Francji“.

Wydział posiedzeń technicznych. W piątek d. 18 czerwca r. b. o godz. 8 m. 5 wiecz. w wielkiej sali Stowarzyszenia Techników w Warszawie odbędzie się posiedzenie techniczne.

Porządek dzienny:

- 1) Skrzynka zapytań.
- 2) Wolne głosy.
- 3) Sprawy bieżące.
- 4) Dalszy ciąg dyskusji nad sprawą kształcenia techników na wydziałach budowy maszyn politechnik polskich.
- 5) Odczyt kol. Króla p. t. „Rozwój lotnictwa w czasie wojny“.
- 5) Wnioski członków.

Wstęp na posiedzenie mają członkowie Stowarzyszenia i goście przez nich wprowadzeni.

Zebranie Walne. W piątek d. 25 czerwca r. b. o godz. 8 wiecz., w wielkiej sali gmachu Stowarzyszenia Techników w Warszawie odbędzie się Zebranie Walne w drugim terminie.

Porządek obrad:

- 1) Wybór przewodniczącego.
- 2) Odczytanie i przyjęcie protokołu Zebrania Walnego z d. 14 maja r. b.
- 3) Balotowanie kandydatów na członków Stowarzyszenia.
- 4) Sprawozdanie z działalności Stowarzyszenia, Techników, oraz Kół i Wydziałów za rok 1919.
- 5) Sprawozdanie rachunkowe za rok 1919.
- 6) Wnioski Komisji Rewizyjnej.
- 7) Wniosek Rady: zmiana wysokości składki członkowskiej.
- 8) Komunikaty Rady.
- 9) Wnioski członków do rozpatrzenia przez Radę i ewentualnego wniesienia na Zebranie następne.

Stowarzyszenie Techników Województwa Lubelskiego. W d. 29 maja 1920 r. o godz. 7 wieczorem odbyło się w sali Rady Miejskiej w Lublinie zebranie Techników Województwa Lubelskiego, celem odrodzenia Stowarzyszenia Techników, na zaproszenie Komitetu Organizacyjnego, złożonego z inż.: Iwanickiego, Macierewicza, Słomińskiego, Sternika i Trzaskowskiego. Zebranie zgromadziło 40 techników z Lublina i 9 z prowincji.

Po zagajeniu zebrania przez inż. Słomińskiego, zabrał głos wice-prezydent miasta Lublina, dyr. Dylewski. Zaznaczywszy ważność stanowiska, wiedzy i pracy technika dla ekonomicznego podniesienia odradzającej się Ojczyzny, powitał zebranych imieniem miasta, wyrażając równocześnie radość, że to pierwsze organizacyjne zebranie odbywa się w sali Rady Miejskiej. Widząc zainteresowanie w licznych zebraniach nawet zdała przybyłych uczestników, a znając gorliwość techników w pracy, mówca wierzy, iż praca i inicjatywa stowarzyszonych techników wyda obfity plon dla dobra Ojczyzny, województwa, miasta i poszczególnych powiatów. Mając takie niewzruszone przekonanie, życzy nowemu Stowarzyszeniu powodzenia.

Po wyborze przewodniczącego, zatwierdzeniu ustawy i zgłoszeniu się wszystkich zebranych na członków Stowarzyszenia, wybrano zarząd Stowarzyszenia w składzie następującym: prezes inż. Słomiński, członkowie zarządu inż.: Trzaskowski, Sternik, Macierewicz, Iwanicki, Lucht i Papiewski, oraz jako zastępców—inż.: Kulińskiego, Karabińskiego i Kujawskiego.

Do Komisji rewizyjnej powołano: inż. Bronikowskiego, Moryca i Hafnera.

Po przyjęciu drobnych wniosków dotyczących organizacji, zakończono zebranie przyjętą przez aklamację uchwałą o zdeklarowaniu pożyczki państwowej i odpowiednie deklaracje zaraz na miejscu zebrano od wszystkich uczestników.

Wydawca Feliks Kucharzewski. Redaktor odp. Stefan Twardowski.

Druk Straszewiczów (d. Rubieszewskiego i Wrotnowskiego), ul. Czackiego № 3, (Gmach Stowarzyszenia Techników).

PIERWSZA W KRAJU
 FABRYKA ŁĄCZNIKÓW i ODLEWÓW LANO-KUTYCH
 „ERNEST ERBE“
 W ZAWIERCIU,

ZAWIADAMIA, iż obecnie, po dłuższej przerwie wojennej, uruchomiła ponownie wszystkie oddziały. Prócz zamówień na łączniki, znane ze swego szerokiego zastosowania do rur gazowych i wodnych, które pod względem gatunku materiału, wytrzymałości ciśnienia, dokładności i czystości wykonania nie ustępują kształtkom firm zagranicznych, — przyjmuje wszelkie zlecenia na odlewy tak żeliwne jak i z żelaza lano-kutego z pieców martenowskich o najnowszej konstrukcji.

Wobec postawienia działów specjalnych na stopie współczesnej techniki, fabryka jest w możności wykonać każde zamówienie w terminie najkrótszym.

Adres telegraficzny: Zawiercie ERBE, Telefonu № 6.

416

TECHNICZNE WYROBY GUMOWE

TELEFONY №№ 18-50 i 282-94.

GATUNEK PRZEDWOJENNY

Adres telegr. WARDOM-WARSZAWA

różnych rozmiarów i gatunków z przekładkami i bez przekładek
 gumowe i kule wentylowe transmisyjne gumowe.

Gumy powozowe

Weże dla browarów, gorzelni i t. p.

Opony i weże samochodowe

Rurki gumowe do pary, gazu i t. p.

Wszelkie uszczelnienia gumowe

Weże łącznikowe do hamulców

dla cukrowni, browarów i t. p.

Wyroby ebonitowe.

poleca po cenach fabrycznych, z dostawą w ciągu 6—7 tygodni.

Dom Handlowy CZESŁAW CHMIELEWSKI

Warszawa, Marszałkowska 52.

421